

Voorzitter

niet-regeringsfracties in het geding zijn. Wellicht ten overvloede wijs ik erop, dat niemand verplicht is aan een interpellatiedebat, ik berhaupt aan welk debat dan ook deel te nemen, als dat ertoe leidt dat anderen niet van hun rechten worden afgehouden. Als ik het goed zie, ligt er voor ons nu geen taak tot welk besluit ook. Ik hoop dat de voorzitter van de commissie enige voortvarendheid zal betrachten met betrekking tot een procedurevergadering. Wij horen het dan verder wel.

Het woord is aan de heer Marijnissen.

De heer **Marijnissen** (SP): Voorzitter! Gisteren heeft de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid gesproken met de minister over de evaluatie van de Wet voorzieningen gehandicapten. Ik verzoek u om het verslag van die vergadering vanavond plenair aan de orde te stellen, zodat ik op een aantal punten om een uitspraak kan vragen.

De **voorzitter**: Dat zal dan gaan om een twee-minutendebat. Ik stel voor, aan het verzoek van de heer Marijnissen te voldoen.

Daartoe wordt besloten.

Aan de orde is **het mondelinge vrageuur**, overeenkomstig artikel 136 van het Reglement van orde.

Vragen van het lid Van der Heijden aan de minister van Justitie, over **de vermindering van cellen ter compensatie van de CAO in het gevangeniswezen**.

De heer **Van der Heijden** (CDA): Voorzitter! De CDA-fractie is vorige week woensdag al geschrokken van het bericht in het Algemeen Dagblad dat de minister van Justitie in 1996 wellicht 200 cellen minder moet laten bouwen in verband met de financiering van de arbeidstijdverkorting van het gevangenispersoneel. Gisteren heeft ons een brief van de minister bereikt, waarin staat dat zij voornemens is alle geplande capaciteit ook daadwerkelijk in gebruik te nemen maar waarin tevens staat dat zij vooralsnog ± ik citeer ± "zeer grote problemen heeft bij de uitvoering van het kabinetsbesluit over de toedeling van de zogenaamde

herbezettingsgelden". Ik laat even in het midden of de grote problemen mede veroorzaakt worden door de huidige problemen rond het ambtelijk management die zich voordoen op het ministerie. Ook wij zijn opgeschrikt door de berichtgeving hierover vanmorgen in twee grote nationale kranten. Hoe dat ook zij, wij hebben in ieder geval het gevoel dat volgens haar eigen brief de minister is afgescheept met pakweg 30% voor herbezetting, terwijl bijvoorbeeld de minister belast met politie over 70% herbezettingsgeld beschikt waar het gaat om de uitvoering van de CAO.

Laat de CDA-fractie bijzonder duidelijk stellen, dat minder dan 1000 cellen er bij bouwen, niet kan. Er wachten op dit moment 13.500 vonnissen, met een gemiddelde gevangenisduur van ongeveer twee maanden, op uitvoering. Dat is goed voor ongeveer 2400 jaar celstraf. Er ligt 2400 jaar celstraf op de plank, zou men kunnen zeggen. De huizen van bewaring zitten voor een belangrijk deel vol met mensen die eigenlijk in de gevangenis zouden moeten zitten. Het aantal heenzendingen, waarvoor die 1000 cellen waren bedoeld, neemt niet drastisch af, zoals de bedoeling was. In Amsterdam is zelfs sprake van een toename. Het Algemeen Dagblad van 11 december meldt dat de mareschaussee op Schiphol nu al cocaïnesmokkelaars uit armoede gewoon weer terugstuurt naar het land van herkomst. Wij zijn nu in een situatie terechtgekomen, dat de pakkans klein is, de kans op berechting klein is en wij helaas moeten constateren dat ook de "zitkans" kleiner is geworden. Dat is toch niet wat onze bevolking op hoge prijs stelt.

Mijn slotvragen kunnen nu kort zijn en de antwoorden kunnen echt niet wachten op een voorjaarsbrief of een begrotingsbehandeling. Kan de minister aangeven wat precies haar zeer grote problemen zijn bij de uitvoering? Hoe kunnen die tijdig worden opgelost om het bouwprogramma niet te schaden, zodat wij in 1997 1000 cellen meer hebben?

Minister **Sorgdrager**: Voorzitter! Ik denk dat wij het er wel over eens zijn dat de 1000 geplande cellen ook gebouwd moeten worden. In die zin

is de zinsnede die de heer Van der Heijden citeert uit mijn brief, juist. Er moet geen misverstand zijn over mijn voornemen om die cellen niet alleen te bouwen, maar ook in gebruik te nemen. Zoals men weet, is er een planning gemaakt voor capaciteitsuitbreiding tot en met 1998. Dat wil zeggen dat wij nu bouwen en dat wij door bouwen tot en met 1998. Nu is er het volgende aan de hand. Er is een CAO afgesloten voor de sector Rijk. Dat is een andere sector dan de sector politie. Die sectoren hebben in feite niets met elkaar te maken. In de CAO van de sector Rijk is afgesproken dat er 36-uursbanen zullen worden geïntroduceerd en tevens staat in die CAO dat er sprake zal zijn van een volledige herbezetting van de continudiensten, maar er staat ook in dat er in het algemeen gesproken een betekenisvolle herbezetting zal zijn. Dat kan tegenstrijdig zijn wanneer er niet voldoende geld is om aan allebei de vereisten te voldoen. Dat is op dit moment aan de orde.

Voor herbezetting is 42 mln. beschikbaar. Hoe wordt dat verdeeld? Uiteraard heb ik als minister van Justitie geclaimd dat ik mijn continudiensten volledig herbezett wil hebben, maar aangezien de meeste departementen geen continudiensten hebben, maar wel met problemen van herbezetting in het algemeen zitten, zoals ook Justitie, is besloten om pondspondsgewijze dit bedrag te verdelen. Dat betekent dat ik inderdaad een probleem heb. Als ik alles precies uitreken, kom ik vanaf 1997 12 mln. te kort om te voorzien in de kosten voor het personeel voor die cellen. Dat betekent dat ik in 1996 gewoon kan doorgaan met alles en dat ik moet zorgen dat ik in de Voorjaarsnota voor de begroting voor 1997 voldoende middelen heb om het programma te kunnen afwerken en de exploitatie te kunnen starten.

Op dit moment zijn er dus nog geen problemen. Die ontstaan in 1997 als er voordien niet iets anders gebeurt. Ik heb dit meegedeeld aan de vakbonden, waarmee ik kort na de ministerraad waarin dit besluit is genomen, overleg heb gevoerd. Men vroeg hoe het was gegaan en ik heb dit verteld. Gezien de problemen in het gevangeniswezen met de bezetting van personeel dat zorgt voor die cellen en waar al op bezuinigd is en aangezien je op een

Sorgdrager

gegeven moment toch een minimumbeveiligingsniveau in stand moet houden, ook voor de mensen zelf, heb ik gezegd: als ik niet voldoende geld heb om dat minimumniveau te garanderen, zal ik een keuze moeten maken, nadat ik op het hele departement heb rondgekeken of ik nog ergens geld vandaan kan halen ± dat is dus gebeurd in deze berekening ± om zoveel mogelijk aan die behoefte te voldoende. Kom ik voor die keuze te staan, dan kies ik er eerder voor om een aantal cellen niet in gebruik te nemen dan dat ik toesta dat er onder het minimumbeveiligingsniveau wordt uitgekomen. Dat heb ik meegedeeld en dat is de huidige situatie. Maar nogmaals, het is geen acuut probleem; het probleem speelt pas vanaf 1997. Ik verwacht eerlijk gezegd dat het dan opgelost zal zijn.

De heer **Van der Heijden** (CDA): Voorzitter! Ik dank de minister voor haar antwoorden. Ik begrijp van haar dat het eigenlijk nog niet zo erg is. Toch kan ik er niet omheen dat zij bijzonder krachtige taal heeft gebruikt, zowel volgens het ANP als volgens het Algemeen Dagblad. Zij heeft gezegd dat zij geen kans ziet om 1000 cellen te bouwen als het geld niet beschikbaar komt. Onze grote zorgen hadden nu juist betrekking op dat punt. Als ik het goed begrijp, ontstaat dat probleem pas in 1997 en staat de minister nog steeds, blijkens haar laatste uitspraak, voor de keuze van minder cellen. Ik wil er geen onduidelijkheid over laten bestaan: iedere cel die van die 1000 cellen niet wordt gerealiseerd, is voor de CDA-fractie onaanvaardbaar. Wij zullen de minister daar voortdurend en met grote kracht aan houden en haar daar ± zoals dat tegenwoordig in de politiek heet ± op afrekenen. Het kan niet bestaan dat er om een CAO-onderhandeling, waar overigens in de begroting van Justitie al in voorzien was volgens de uitspraken van de minister, iets af kan van deze planning. De bevolking neemt dat niet.

Minister **Sorgdrager**: Voorzitter! Natuurlijk ben ik het met de heer Van der Heijden eens dat die 1000 cellen er moeten komen. Ik heb alleen uitgelegd wat het probleem was en

als in wat voor krant dan ook krachtige taal wordt geuit, overigens niet uit mijn mond, dan kan ik daar verder ook niets aan doen. Ik heb mij tegenover de vakbond uitgelaten zoals ik zojuist heb aangegeven.

De heer **Koekkoek** (CDA): Voorzitter! Begrijp ik nu goed van de minister dat zij het oneens is met het besluit van de ministerraad over de toedeling van de beschikbare herbezettingsgelden? Zo ja, welke consequenties verbindt zij daaraan?

Voorzitter! Ik zou de minister ook willen vragen om een toelichting op haar recente uitspraak dat rechters maar wat lager moeten straffen met het oog op het cellentekort. Ik heb mij zeer verbaasd over die uitspraak, omdat daarmee de rechterlijke onafhankelijkheid wordt miskend. Graag krijg ik een toelichting hierop van de minister.

Minister **Sorgdrager**: Voorzitter! Het gebeurt weleens dat je iets wilt bereiken in de ministerraad en dat je een claim indient die vervolgens niet wordt gehonoreerd. Als je daar niet tegen kunt, is het moeilijk regeren in een kabinet met zoveel mensen waar zoveel compromissen gesloten moeten worden. Dus heb ik gezegd dat ik daarop bij de behandeling van de Voorjaarsnota zal terugkomen.

Dan de tweede vraag van de heer Koekkoek. Ik weet niet of het gebruikelijk is om bij vragenseries een geheel ander onderwerp aan te snijden. Voor zover dat mogelijk is, wil ik hierbij zeggen dat ik rechters natuurlijk niet heb gevraagd om lager te straffen. Ik heb aan rechters voorgehouden dat statistisch gezien blijkt dat men geneigd is om voor een zelfde soort delict steeds hoger te straffen. Ik heb gevraagd waarom dat zo is. Vervolgens heb ik erop gewezen dat er altijd sprake zal zijn van een cellentekort en dat het tegen die achtergrond goed is om na te denken over de manier waarop de cellen zo efficiënt mogelijk gebruikt kunnen worden. Daaraan wil ik vandaag toevoegen dat ik vind dat er zoveel mogelijk, zo snel mogelijk ingegrepen moet kunnen worden en dat dat misschien nog wel eens de voorkeur verdient boven heel lange straffen. That's all.

De heer **Rabbae** (GroenLinks): Voorzitter! Ik begrijp het dilemma waar de minister voor staat. Het moet uit de lengte of uit de breedte komen. Heb ik goed begrepen dat in het regeerakkoord is afgesproken dat er gestreefd moet worden naar arbeidstijdverkorting, ook binnen de rijksinstellingen? Dat geldt dan ook voor deze sector. Als dat zo is, mag ik ervan uitgaan dat het gestelde in het regeerakkoord de voornemens van de minister volledig dekt. Het kabinet zal dus gelden moeten vinden om dat aspect van het regeerakkoord te verwezenlijken. Of kijkt de CAO-afspraken af van hetgeen de drie coalitiepartners hebben neergelegd in het regeerakkoord?

Minister **Sorgdrager**: Voorzitter! Op zichzelf is de CAO-afspraken in lijn met het regeerakkoord. Er is ook geld voor herbezetting, alleen kunnen niet alle plaatsen volledig worden herbezet. Daarom zal ik hier nog op terugkomen bij de Voorjaarsnota voor de begroting van 1997; dan gaat dit probleem immers spelen. Dan zal ik ook de verwachting uitspreken dat de regering hieraan voldoet.

Mevrouw **Soutendijk-van Appeldoorn** (CDA): Voorzitter! De minister heeft in haar begroting aangegeven, dat vooral de problematiek van de 36-uursbanen zou kunnen worden opgevangen door het introduceren van een versoberd regime. Waarom wordt nu plotseling afgestapt van een wijze van financiering van de exploitatie van cellen via een verdere doorvoering van het versoberd regime?

Minister **Sorgdrager**: Voorzitter! Het is beide. Wij hebben een versoberd regime geïntroduceerd, niet alleen vanwege bezuinigingen, maar ook vanwege beleidsmatige opvattingen. In het regeerakkoord is al rekening gehouden met bezuinigingen volgens de taakstelling. Vervolgens komt dit er dus bij en wij kunnen met het versoberde regime niet verder gaan dan wij nu van plan zijn.

Sorgdrager

Wij vinden het allereerst niet verantwoord ten opzichte van het regime in de gevangenis. Voorts zijn wij van mening dat mensen in een situatie van veiligheid moeten kunnen werken. Als dat nog meer wordt uitgedund, is de situatie niet meer leefbaar, niet voor de mensen die in een gevangenis werken, maar ook niet voor de gedetineerden.

Vragen van het lid Klein Molekamp aan de ministers van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer en van Justitie, over **de uitzending van het programma Zembla van 7 december jl. over de milieu-affaire in de gemeente Nijmegen "waar de gemeente de milieuwetten overtreedt"**.

De heer **Klein Molekamp** (VVD): Voorzitter! Op 7 december jl. is in het programma Zembla uitvoerig gesproken over de illegale vetlozingen door de gemeentelijke reinigingsdienst van Nijmegen. Veertien jaar lang heeft de reinigingsdienst met medeweten van de milieudienst Nijmegen de wet overtreden. De VVD vraagt zich af wie de gemeentelijke reinigingsdienst controleert op het naleven van de milieuwetgeving. Het kan toch niet zo zijn dat de gemeente zichzelf controleert? Wat is de rol in dezen van het gemeentebestuur geweest en wat de rol van de milieu-inspectie?

In hetzelfde interview werd door milieu-officier De Lange gewezen op het verschil in bestraffing van een particulier bedrijf dat een milieu-overtreding maakt en de overheid die dat doet. Het kan toch niet zo zijn dat een overheid die de wet overtreedt minder straf krijgt dan een particulier? Dat zou meten met twee maten zijn. Hoe ziet de minister van Justitie dit en welke instructie heeft zij aan de milieu-officier in dezen gegeven? In het interview stelt de milieu-officier dat het voor de politiek heel moeilijk is om de controle op het milieubeleid goed uit te voeren. Wat betekent het voor de milieuwetgeving als een milieu-officier de handhaafbaarheid zo ter discussie stelt?

Voorzitter! De burgemeester van Nijmegen gaat zelfs nog verder als hij spreekt over bijna niet te hanteren regels. Hij verwijt de departementen

dat de regels in theorie en praktijk ver van elkaar af staan en dat milieu- en bouwbeleid vrijwel niet op elkaar af te stemmen zijn. Welke maatregelen denkt het kabinet te nemen nu de burgemeester van Nijmegen de uitvoerbaarheid van het milieubeleid zo publiekelijk ter discussie stelt? Het gaat om één van de grotere gemeenten van ons land, waarvan de burgemeester ook nog eens voorzitter is van het Landelijk korpsbeheer.

Minister **De Boer**: Voorzitter! Wij hebben natuurlijk ook met zorg kennis genomen van de lozingen in Nijmegen. Op 8 november bereikten ons de berichten hierover. Een maand later was er in de pers nog een nabrand over deze overigens belangrijke zaak. Vandaag zullen wij er nog een keer met elkaar over praten.

De illegale lozingen in de gemeente Nijmegen konden zo lang voortduren omdat de interne controle binnen de gemeente heeft gefaald: terugkoppeling in het delegatiesysteem ontbrak. Er zijn reeds maatregelen genomen en binnen afzienbare tijd zullen verdere maatregelen worden genomen. Het delegatiesysteem zat op zichzelf goed in elkaar, maar het werd niet goed nageleefd.

De Nationale inspectie milieuhygiene heeft een tweedelijns toezicht op de gemeente voor het handhaven van het milieubeleid. Dat toezicht oefenen wij ook uit. In dezen was ons niet gemeld dat er iets aan de hand kon zijn. De gemeente, die daar in eerste instantie toezicht op moest houden, had het dus niet in de gaten. Ons is nooit gemeld dat er iets fout kon zijn.

De heer Klein Molekamp heeft naar aanleiding van opmerkingen van anderen, met name van de officier van justitie, nog een vraag gesteld: wordt een gemeente die als bedrijf functioneert, op een andere manier gecontroleerd dan een bedrijf? Het bevoegd gezag controleert altijd als ware het een bedrijf. Er wordt dus geen verschil gemaakt.

Door de burgemeester is opgemerkt dat de milieuwetgeving zo ingewikkeld is dat het nauwelijks meer mogelijk zou zijn om goed te controleren. Die klacht horen wij geregeld. Dat is bekend. Daarom

hebben wij al een aantal maatregelen genomen of gaan wij die nemen. Een van de eerste aspecten die mij treffen uit het betoog van de heer d'Hondt, is het feit dat hij stelt dat een gemeente moet bouwen en wordt geconfronteerd met milieu-regelgeving en dat beide zaken elkaar kunnen belemmeren. In het project stad en milieu hebben wij daarom onderzocht of het mogelijk is om die conflicterende situaties tot een oplossing te brengen. Het stuk dat wij daarover hebben geproduceerd, zal de Kamer onmiddellijk na het kersteces bereiken. Wij hebben het daarin vooral over de aspecten binnen het bestaande stedelijke gebied die om een oplossing vragen en tegelijkertijd op gespannen voet staan met de huidige milieu-regelgeving.

De Kamer zal begrijpen dat alle vragen die zijn gesteld over de uitspraken van de milieu-officier door mijn collega zullen worden beantwoord. Ik attendeer de Kamer er wel op dat mijn ministerie bezig is met een aantal projecten, omdat er van tijd tot tijd wordt geklaagd over de ingewikkeldheid van de milieuwetgeving. Ik noem het project strategie efficiëncyverbetering milieuregelgeving, het STEM-project, en het project marktwerking, deregulering en wetgevingskwaliteit. Daarvan is de Kamer volgens mij al op de hoogte. Sinds het begin van dit jaar zijn wij bezig met een werkmethode voor uitvoeringsgericht werken, de implementatie van de uitvoerbaarheids- en handhaafbaarheidstoets milieubeleid en -regelgeving. Dat wordt op dit ogenblik allemaal ter hand genomen.

Minister **Sorgdrager**: Voorzitter! De eerste vraag was wie de gemeente controleert op de naleving. Dat is de gemeente zelf. Zo zit de regeling in elkaar. De vergunningverlening en de controle behoren bij dezelfde instantie. Mevrouw De Boer zei al dat dit op een gegeven moment door gescheiden afdelingen moet gebeuren, maar de situatie in Nijmegen was niet zo optimaal als zij geacht wordt te zijn.

Het openbaar ministerie legt in beginsel dezelfde maatstaf aan bij vervolging van particulieren en overheden, maar aan de vervolging van de overheid zit een aantal juridische haken en ogen. De Staat